Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Viite: HE 208/2021 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE JALKINEIDEN JA TEKSTIILIEN VAATIMUKSENMUKAISUUDESTA

Päivittäistavarakauppa ry (jäljempänä PTY) kiittää kutsusta tulla kuultavaksi talousvaliokuntaan ja lausuu lakiesityksestä seuraavaa:

Yleistä

Markkinavalvonnan tuotesektorikohtainen säädösten toimeenpano on laaja viranomaisvalvonnan kehys, joka tässä kohdin tulee sisältämään myös jalkine- ja tekstiilimerkinnät. Se tuo näiden kulutushyödykkeiden valvontaan uusia työkaluja ja viranomaisvaltuuksia, joiden tarkoituksena on tehostaa valvontaa ja tuoda siihen yhdenmukaisuutta. Tavoitteena on myös tasapuolisemmat kilpailuedellytykset etenkin verkkoympäristössä, jossa kuluttaja kohtaa sekä EU:n sisäpuolisia että sen ulkopuolella olevia markkinoijia.

Tekstiilien ja jalkineiden valvonnassa tarvitaan lisää resurssointia verkkoympäristön valvontaan. Muutoin käy, niin, että ulkomaiset verkkokaupat jäävät seuraamuksien ulkopuolelle ja velvoitteet jäävät rasittamaan kotimaisia toimijoita.

Ongelmakohta

Seuraamusmaksua kaavaillaan uudeksi instrumentiksi markkinavalvontaan. Seuraamusmaksun voi määrätä tekstiilikuitujen nimityksiä, tekstiilituotteiden selosteita ja merkintöjä koskevien vaatimusten rikkomisesta. Ne on ilmoitettava ja tekstiilituotteissa ne myös pitää olla hyvin kiinnitetty. Nimityksissä tulee käyttää lakiesityksen 9 § 1–4 kohdissa tarkoitettuja nimityksiä.

Uudet kiertotaloustavoitteet, mm. Suomessakin tehty investointi jätetekstiilien keräykseen ja kierrätyskuitujen valmistukseen eivät kuitenkaan sovi tekstiilimerkintävaatimuksiin. Asetuksesta puuttuu oleellinen määrä tekstiilikuituja, kierrätyskuituja niissä ei ole ollenkaan. Nimitys ”muu kuitu” ei sovi, koska sitä voi käyttää kuidulle, jota on korkeintaan 5 % tai yhteensä eri kuitujen kanssa 15 % tuotteesta. Myös uusien kuitujen hakuprosessit ovat yrityksille kohtuuttoman pitkiä ja monimutkaisia. Näin ollen yritys pyrkiessään kiertotaloustavoitteisiin, joutuu vastoin tahtoaan merkitsemään tuotteet lainvastaisesti.

Yritysten ja kansallisten kiertotaloustavoitteiden saavuttamista vaikeuttaa jäykkä ja jossain määrin vanhentunut sektorilainsäädäntö, jonka tavoitteena on ensisijaisesti kuluttajansuojelu. Tätä vielä tehostetaan seuraamusmaksulla.

Seuraamusmaksun voi määrätä valmistajalle ja maahantuojalle, joten PTY:n edustamien yritysten osalta tämä koskee oma merkki- valmistuttamista. Kaupan jakelijoille ei voi kohdistaa enempää velvoitteita kuin että tuotteessa on merkinnät. Merkintöjen oikeellisuuden tarkistaminen tulee olla valmistajan tai maahantuojan vastuulla ja tämä tulee selventää jatkossa viranomaisohjeissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes määräisi seuraamusmaksun. Koska se on virastolle uusi seuraamus, on huolehdittava, että valvontaviranomaiset saavat riittävästi ohjeistusta, jotta maksu määrätään yhteneväisesti joka puolella Suomea. Edellä mainituista tekstiilimerkitnöjen puutteellisuuksista johtuen jouduttaneen myös jättämään seuraamusmaksu määräämättä sen ilmeisen kohtuuttomuuden vuoksi. Myös tähän tarvitaan perusteellinen ohjaus.

Kielivaatimukset

Nimitysten ja merkintöjen kiinnittäminen tekstiilituotteisiin vain yhdellä kiellä, on leimallista tekstiilituotteille ja -jalkineille. PTY näkee, että näiden kulutushyödykkeiden osalta lainsäätäjän olisi tullut sallia jousto 34 §:n mukaisiin kielivaatimuksiin. Tuotteet tulisi voida merkitä pakollisen suomen ja ruotsin kielen lisäksi vaihtoehtoisesti yhdellä EU:n virallisella kielellä tai merkinnällä.

Vaikka kaupan oma merkki- tuotteisiin saataisiinkin velvoittavien toimitussopimusten nojalla saada suomi/ruotsi-merkinnät, brändituotteisiin niitä ei saada. Suomi on siihen aivan liian pieni kuluttajamarkkina. Sen vuoksi meillä on markkinoilla aika vähän tekstiilituotteita, joissa on suomi/ruotsi-merkinnät.

Voimaantulo

Lakiesityksessä jätetään yrityksille hyvin vähän aikaa valmistautua tuleviin muutoksiin. Tuotannon aikaikkunat, josta tekstiilituotteet hankintaan, kulkevat vuoden, puolitoista edellä.
Vaikka lakiesitys on viivästynyt, tulisi turvata riittävän pitkä siirtymäaika, jotta toimijat pystyvät reagoimaan uusin säännöksiin kohtuudella.

Kunnioittavasti

Merja Söderström
Lakimies, asiantuntija
Päivittäistavarakauppa ry